

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی

فلج اطفال

راهنمای آموزش به بیمار

بیمارستان امام سجاد(ع) شهریار

شماره بیمارستان ۶۵۲۲۶۰۴۳

واحد آموزش سلامت

باز نگری شهریور ۱۴۰۴

پزشک تایید کننده : دکتر سید رضا سهروردی

www.hospes.iums.ac.ir

شرح بیماری

فلج اطفال یا پلیومیالیت بیماری ویروسی است که بر اعصاب اثر می‌گذارد و می‌تواند موجب فلج کامل و یا قسمتی از بدن بیمار گردد.

انواع فلج اطفال

سه نوع عفونت فلج اطفال وجود دارد:

[**بیماری تحت بالینی:** اکثر افراد، دارای عفونت تحت بالینی هستند و ممکن است هیچ علامتی را نداشته باشند و هیچ گاه متوجه آلوده شدن با ویروس پولیو نشوند و یا ممکن است علائم خفیفی که ۷۲ ساعت و یا کمتر طول بکشد را داشته باشند.

[**عفونت غیر فلج اطفال یا فلج نافرجام:** این نوع منجر به فلج نمی‌شود. علائمی که ۱ تا ۱۰ روز طول می‌کشند، عبارتند از: تب، گلودرد، سردرد، استفراغ، خستگی، درد و یا گرفتگی کمر، درد و یا گرفتگی گردن، درد و یا سفتی دست‌ها و پاها، گرفتگی عضلانی و حساسیت عضلانی، مننژیت.

[**عفونت فلج اطفال:** در موارد نادر، عفونت ویروسی پولیو باعث فلج می‌شود. این نوع فلج ممکن است نخاع و یا مغز و یا هر دو را تحت تاثیر قرار دهد. علائم اولیه این نوع فلج نیز همانند علائم غیرفلج شامل: تب و سردرد می‌باشد. در عرض یک هفته، علائم خاص فلج اطفال ظاهر می‌شود، این علائم عبارتند از:

- نداشتن عکس العمل
- دردهای عضلانی شدید و یا گرفتگی‌های شدید عضلات
- شل شدن اندام که اغلب در یک طرف بدن شدیدتر می‌شود.
- فلج ممکن است ناگهانی رخ بدهد.

علائم

در اکثر موارد این بیماری علائمی از خود به جا نمی‌گذارد و حتی بدون بروز علائم می‌تواند از فردی به فرد دیگر منتقل شود اما این بیماری در موارد شدید می‌تواند علائمی مانند تب، استفراغ، گلودرد، سردرد و خستگی را به همراه داشته باشد.

علل شایع

فلج اطفال در اثر آلوده شدن بیمار با ویروس فلج اطفال ایجاد می‌شود. این ویروس یا از طریق تماس مستقیم فرد به فرد و یا از طریق تماس با خلط آلوده دهان یا بینی بیمار و یا از طریق تماس با مدفوع آلوده منتقل می‌شود. سپس این ویروس از طریق دهان یا بینی وارد بدن می‌شود و در حلق و مجرای گوارشی تکثیر می‌یابد و از طریق خون و مایع لنف در تمام بدن پخش می‌گردد. از زمان ورود ویروس به بدن تا بروز علائم بیماری، ۵ تا ۳۵ روز و به طور میانگین ۷ تا ۱۴ روز طول می‌کشد. اما بیشتر افراد علائمی ندارند.

عوامل خطر

- [عوامل خطر در این بیماری عبارتند از:
- [واکسینه نشدن با واکسن فلج اطفال
- [مسافرت به مناطقی که در آن مناطق، فلج اطفال شایع است.
- [مراقبت از بیماری که ویروس پولیو یا فلج اطفال دارد.
- [دست زدن به نمونه‌های آزمایشگاهی که حاوی ویروس زنده پولیو می‌باشند.
- [داشتن سیستم ایمنی ضعیف، مثلاً در بیماران مبتلا به ایدز.
- [اگر بعد از تماس با پولیوویروس، استرس زیادی داشته باشید و یا فعالیت ورزشی شدید انجام دهید، باعث کاهش قدرت سیستم ایمنی می‌شود.
- [افرادی که لوزه‌های خود را جراحی کرده اند.

ناتوانی‌های بعد از فلج اطفال

- [درد و ضعف پیشرونده عضلات و مفاصل
- [خستگی و ضعف بعد از یک فعالیت بدنی کم
- [تحلیل عضلات
- [مشکلات تنفس و بلع غذا
- [اختلالات مربوط به خواب
- [کاهش تحمل سرما
- [ضعیف شدن عضلات درگیر

عوارض احتمالی

- [به دنبال فلج اطفال عوارض زیر ممکن است در بیمار بروز نماید:
- [ورود مواد خارجی از قبیل غذا، مایعات و یا بزاق به ریه‌ها باعث ایجاد التهاب و عفونت در ریه و راه‌های هوایی می‌شود.
- [نارسایی سمت راست قلب
- [شوک

- [عدم تحرک و بی حرکتی و عوارض مربوطه مانند زخم بستر
- [التهاب عضله قلب
- [عدم عملکرد روده
- [تجمع غیرطبیعی مایعات در ریه
- [عفونت دستگاه ادراری
- [ناتوانی و بدشکلی مفصل ران، قوزک و پاها

پیشگیری

- [واکسن فلج اطفال تا ۹۰ درصد جلوی ابتلا به این بیماری را می‌گیرد. دو نوع واکسن فلج اطفال وجود دارد:
- [واکسن فلج اطفال غیرفعال: این نوع در کشورهایی وجود دارد که بیماری فلج اطفال، محدود است. واکسن فلج اطفال غیرفعال را در چهار نوبت، دو ماهگی، چهار ماهگی، ۶ تا ۱۸ ماهگی و ۴ تا ۶ سالگی به کودک تزریق می‌کنند.
- [واکسن فلج اطفال خوراکی: این نوع در کشورهایی وجود دارد که بیماری فلج اطفال، هنوز به طور کامل ریشه کن نشده است. واکسن فلج اطفال خوراکی را در سه نوبت به کودک می‌خورانند: اولین نوبت، موقع تولد است و نوبت‌های بعدی، با چهار هفته فاصله از نوبت قبلی به کودک داده می‌شوند.

تشخیص فلج اطفال

- [جهت تشخیص این بیماری اقدامات زیر انجام می‌شود:
- [معاینه و بررسی علائمی مانند عکس‌العمل غیرطبیعی، سفتی و خشکی گردن، مشکل در خم کردن گردن، مشکل در بلع و تنفس، هنگامی که بیمار به پشت دراز کشیده است، بلند کردن سر و پاهایش مشکل است.
- [آزمایشات تشخیصی شامل:
- [بررسی ترشحات گلو، مدفوع و یا مایع نخاع
- گرفتن نمونه مایع مغزی نخاعی
- تعیین میزان آنتی بادی‌های خون

درمان

- [پزشک جهت درمان این بیماری اقدامات زیر را انجام می‌دهد:
- [کنترل علائم حیاتی
- [استراحت کردن
- [دادن آنتی بیوتیک جهت عفونت دستگاه ادراری
- [گرمای مرطوب برای کاهش درد و گرفتگی عضلانی
- [تجویز مسکن‌ها برای تسکین سردرد، درد عضلانی و گرفتگی عضلات
- [استفاده از اکسیژن
- [درمان‌های فیزیکی مانند آتل‌ها و کفش‌های اصلاحی برای جلوگیری از بد شکل شدن عضله و بهبود عملکرد عضله
- [جراحی ارتوپدی برای بهبود قدرت و عملکرد عضله

مراقبت

- [جهت بهبود شرایط فردی که دچار فلج اطفال شده است اقدامات مراقبتی زیر را انجام دهید:
- [می‌توانید از حوله گرم جهت کاهش درد و گرفتگی عضلانی استفاده کرد.
- [چاقی برای این بیماران بسیار مضر است. گاهی استفاده از روش‌های لاغری در این بیماران ضروری است.
- [مراقبت از این کودکان با توجه به مشکل بلع، استرس و اضطراب زیادی به والدین وارد می‌کند. مهارت مراقبت از این کودکان را از کادر درمانی یاد بگیرید.
- [در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

در صورت مشاهده علائم فلج اطفال جهت ادامه درمان و معاینات دوره ای